

Latvijas un pasaules vēsture 6.–8. klasei

Mācību priekšmeta programmas paraugs speciālo izglītības programmu īstenošanai

Atbildīgā par izdevumu Iveta Mantromoviča

ISEC redakcija

Satura rādītājs

Ievads.....	2
Mācību priekšmeta mērķis un uzdevumi.....	3
Mācību saturs.....	4
6. klase.....	4
7. klase.....	9
8. klase.....	13
Mācību sasniegumu vērtēšanas formas un metodiskie paņēmieni.....	17
Mācību satura apguvei izmantojamo mācību līdzekļu un metožu uzskaitījums.....	18
Mācību metodes.....	19

Ievads

Mācību priekšmeta “Latvijas un pasaules vēsture” programmas paraugs (turpmāk – programma) veidots atbilstoši Latvijas Republikas Vispārējās izglītības likumam un Valsts standarta pamatizglītībā un pamatizglītības mācību priekšmeta “Latvijas un pasaules vēsture” standartā izvirzītajiem galvenajiem mērķiem un uzdevumiem, ievērojot speciālās pamatizglītības programmā izglītojamajiem ar garīgās attīstības traucējumiem izvirzītos mērķus un uzdevumus.

Programma ir veidota, lai īstenotu speciālās izglītības programmas izglītojamiem ar viegliem garīgās attīstības traucējumiem.

Programma ir speciālās izglītības programmas sastāvdaļa, kuru veido mācību priekšmeta mērķi un uzdevumi, mācību saturs, mācību satura apguves secība un apguvei paredzētais laiks, mācību sasniegumu vērtēšanas formas un mācību satura apguvei izmantojamo mācību līdzekļu un metožu uzskaitījums.

Piedāvātajai programmai ir ieteikuma raksturs. Katrs pedagogs var veidot savu mācību priekšmeta programmu vai konkretizēt un papildināt šīs programmas mācību saturu, tā apguves secību, mācību metodes, izmantojamās mācību līdzekļus.

Programma veidota Latvijas un pasaules vēstures apguvei 6., 7. un 8. klasē divas mācību stundas nedēļā. Ja izglītības iestāde plāno citu stundu skaitu, tad katrai tēmai doto stundu skaitu pedagogs var plānot pēc saviem ieskatiem. Ja nepieciešams, pedagogam jāveido individuālās mācību programmas, plānojot individuālo darbu.

Mācību satura pamatā ir Latvijas vēsture saistībā ar tuvākās apkārtnes un pasaules vēstures notikumiem.

Programmas saturs veidots, ievērojot izglītojamo ar speciālām vajadzībām izziņas procesu – uzmanības, uztveres, domāšanas, iztēles un atmiņas darbības – īpatnības.

Mācību programmas paraugs ir strukturēts pa klasēm:

- 6. klases mācību saturs ietver tematus par vēstures priekšmeta būtību un vēsturiskajiem notikumiem laikposmā no senatnes (aizvēstures) līdz 16.–18. gadsimtam;
- 7. klase – no Ziemeļu kara (1700–1721) līdz brīvības cīņu noslēgumam Latvijā (1920);
- 8. klase – no Latvijas Republikas (1920–1940) līdz mūsdienām.

Mācību priekšmeta mērķis un uzdevumi

Mācību priekšmeta mērķis

Ievērojot izglītojamo spējas, veselības stāvokli un attīstības līmeni, sniegt priekšstatu par vēstures attīstības gaitas un notikumu likumsakarībām, veicinot izglītojamo interesi un pilsonisko izaugsmi.

Mācību priekšmeta uzdevumi

Sniegt pamatzināšanas par Latvijas vēstures gaitu.

Veidot prasmi analizēt vēstures notikumus, izmantojot atbalsta materiālus.

Veikt izglītojamo domāšanas, motorikas un sociālo prasmju korekciju.

Palīdzēt izglītojamajiem orientēties reālās dzīves procesos.

Mācību saturs

6. klase

Tēma	Stundu skaits	Temats	Jēdzieni	Mācību darbības un vēlamais rezultāts
1. Ievads Latvijas un pasaules vēsturē	7	Vēstures jēdziens, izzināšana, avoti Manas mājas un tuvākā apkārtnē Dzimtas vēsture Dzimtene. Latvija. Latvijas novadi Latvijas simbolika Baltija. Eiropa. Pasaule Laika skaitīšana vēsturē un šodien	Vēstures jēdziens, vēstures avots, valsts, novads, pilsēta, mūsu ēra, gads, gadsimts, gadu tūkstotis.	Pazīst tēmā minētos jēdzienus, orientējas laika līnijā. Parāda uz kartes Latvijas valsti, Latvijas kaimiņvalstis, Latvijas novadus, lielākās pilsētas. Saprot vēstures apgūšanas nepieciešamību.

Tēma	Stundu skaits	Temats	Jēdzieni	Mācību darbības un vēlamais rezultāts
2. Senatne. Aizvēsture	9	Daba, dzīvnieku pasaule tālā senatnē Ledus laikmets Latvijas zeme, daba pēc ledus laikmeta Pirmie iedzīvotāji Latvijas zemē – somugri Dzīve apmetnē. Mītnes. Apģērbs Ģints Akmens un bronzas laikmets Baltu ienākšana Latvijas zemē Dzelzs laikmets	Ledus laikmets, apmetne, arheologs, cilts, ģints, tauta, dzimta, saime, līdumu zemkopība.	Pēc attēla prot nosaukt darbarīkus un ieročus, kurus izmantoja Latvijas iedzīvotāji senos laikos. Ir pamatzināšanas par senlatviešu sētām un ēkām un to nozīmi. Ar pedagoga palīdzību salīdzina Latvijas dabas daudzveidību senos laikos un mūsdienās. Parāda vai atzīme uz kartes baltu un lībiešu apdzīvoto teritoriju.
3. Dzīve Latvijas zemē pirms krustnešu iebrukuma (10.–12. gadsimts)	17	Iedzīvotāji, tautības Latvijas zemē Valstis un valdnieki Pilis, pilskalns, pilsēta Zemnieka sēta Zemkopība Lopkopība Biškopība Medniecība Zvejniecība Amatniecība	Pilskungs, pilskalns, pils–sēta, ciems, pagasts, ļaudis, neļaudis, elks, upurēšana, daina, folklorā.	Ir iepazīties ar sociālās noslāņošanās iemesliem. Nosauc vienu vai vairākus senlatviešu valdniekus, viņu valstu nosaukumus. Zina galvenās amatniecības nozares. Zina vīriešu un sieviešu apģērba sastāvdaļas, rotaslietu nosaukumus, galvenās dievības un svētkus. Pazīst tēmā minētos jēdzienus. Pastāsta par seno pilsētu rašanos, parāda uz kartes senlatviešu valstis. Saskata senlaiku un mūsdienu apģērba atšķirības. Ciena kultūras mantojumu un izprot tā vērtību.

Tēma	Stundu skaits	Temats	Jēdzieni	Mācību darbības un vēlamais rezultāts
		<p>Tirdzniecība</p> <p>Apģērbs. Rotaslietas</p> <p>Ticība. Dievības</p> <p>Svētki. Paražas</p> <p>Attiecības ar kaimiņtautām</p> <p>Kristīgā ticība</p>		
4. Krusta kari (11.–13. gadsimts)	10	<p>Kristīgās ticības ieviešana</p> <p>Bīskapa Alberta politika</p> <p>Rīgas dibināšana</p> <p>Lībiešu zemju iekarošana</p> <p>Latgales un Sēlijas iekarošana</p> <p>Kuršu pretošanās</p> <p>Kauja pie Durbes 1260. gadā</p> <p>Zemgaļu pretošanās</p> <p>Kauja pie Saules 1236. gadā</p> <p>Brīvības cīņu noslēgums</p>	<p>Krusta kari,</p> <p>bruņinieki,</p> <p>pagāni,</p> <p>kristietība,</p> <p>kristieši,</p> <p>bīskaps,</p> <p>ordenis,</p> <p>klosteris.</p>	<p>Zina svarīgākos Latvijas vēstures notikumus krusta karu laikā, saprot to vēsturisko nozīmi.</p> <p>Pazīst tēmā minētos jēdzienus.</p>

Tēma	Stundu skaits	Temats	Jēdzieni	Mācību darbības un vēlamais rezultāts
5. Livonija. Latviešu dzīve svešzemnieku varā (13.–16. gadsimts)	12	Livonija. Livonijas valstis Livonijas ordeņa pils Livonijas pilsētas. Dzīve pilsētās Dzīve Rīgā. Hanzas savienība Ģildes. Cunftes. Rāte Lēnis Muižas rašanās Dzimtbūšana Zemnieku kārtas Zemnieku dzīve M. Lutera mācība Reformācija Livonijā Livonijas sabrukšanas sākums	Hronika, karakalpi, kara kļaušas, vasaļi, Hanza, cunftes, amatnieks, ģildes, tirgotājs, muiža, muižnieks, reformācija.	Pazīst tēmā minētos jēdzienus. Zina svarīgākos Livonijas vēstures notikumus. Nosauc vienu vai vairākas Livonijas ievērojamākās personas. Ar palīdzību analizē pārmaiņas Livonijas iedzīvotāju dzīvē.

Tēma	Stundu skaits	Temats	Jēdzieni	Mācību darbības un vēlamais rezultāts
6. Cīņa par varu Latvijas zemē 16.–18. gadsimtā	15	<p>Livonijas karš (1558–1582)</p> <p>Latvijas zemes pēc Livonijas kara</p> <p>Pārdaugavas hercogiste</p> <p>Latviešu dzīve pie poļiem</p> <p>Poļu–zviedru karš (1600–1629)</p> <p>Vidzemes izpostīšana</p> <p>Latviešu dzīve pie zviedriem</p> <p>Muižu redukcija. Pārmaiņas latviešu dzīvē</p> <p>Kurzemes un Zemgales hercogiste</p> <p>Kurzemes varenākais hercogs Jēkabs</p> <p>Hercogistes saimniecība</p> <p>Hercogistes zemnieku dzīve</p> <p>Tobāgo, Andreja sala – kolonijas</p> <p>Kultūra Kurzemes un Zemgales hercogistē</p> <p>Kurzemes un Zemgales hercogistes “noriets”</p>	<p>Hercogiste, pamiers, katķisms, muižu redukcija, vaku grāmata, eksports, imports, kolonija, akadēmija, arhitektūra.</p>	<p>Pazīst tēmā minētos jēdzienus.</p> <p>Pastāsta par svarīgākajiem Latvijas vēstures notikumiem 16.–18. gadsimtā, saprot to vēsturisko nozīmi.</p> <p>Nosauc vienu vai vairākas ievērojamākās personas un viņu vēsturisko veikumu.</p> <p>Parāda kartē svarīgāko notikumu vietas 16.–18. gadsimtā.</p>

7. klase

Tēma	Stundu skaits	Temats	Jēdzieni	Vēlamais rezultāts, praktiskā darbība
1. Ziemeļu karš (1700–1721)	6	Ziemeļu karš. Kara sākums Kara posts. Latviešu dzīve kara laikā Kara beigas Vidzemes pievienošana Krievijai Latgales pievienošana Krievijai Kurzemes un Zemgales pievienošana Krievijai	Saksija, impērija, imperators, mēris.	Zina svarīgākos Ziemeļu kara posmus. Nosauc vienu vai vairākas šī perioda ievērojamākās personas. Pazīst tēmā minētos jēdzienus. Veido īsu stāstījumu par atsevišķām spilgtām epizodēm un personībām.
2. Latvija Krievijas sastāvā (18.–19. gadsimts)	19	Vidzemes zemnieku dzīve 18. gs. Nabadzības iemesli Zemnieku dzīves uzlabošanas mēģinājumi G. Merķelis Brāļu draudzes “Galvas naudas” nemieri Kauguru nemieri Zemnieku likumi 1804. gadā Kara notikumi 1812. gadā Zemnieku brīvīšana Uzvārdu došana latviešiem Zemnieku dzīve pēc brīvīšanas	Ģenerāl-gubernators, degvīna dedzināšana, nodoklis, hernhūtieši, dumpis, partizāni, pareizticība, seminārs, tautskolotāji, augstskola.	Ir elementāras zināšanas par dzimtbūšanu. Nosauc vienu vai vairākus progresīvos vācu mācītājus. Saprot zemnieku nemieru rašanās iemeslus. Ir iepazinies ar 1804. gadā pieņemtajiem zemnieku likumiem. Ar palīdzību salīdzina zemnieku stāvokli pirms un pēc dzimtbūšanas atcelšanas.

Tēma	Stundu skaits	Temats	Jēdzieni	Vēlamais rezultāts, praktiskā darbība
		<p>Zemnieku nemieri pēc brīvvališanas</p> <p>Jaunbebru dumpis</p> <p>Zemnieku dzīve Vidzemē un Kurzemē pēc 1861. gada</p> <p>Zemnieku dzīve Latgalē 1861. gadā</p> <p>Izglītība un skolas 19. gadsimtā</p> <p>J. Cimze. Skolotāju izglītošana</p> <p>Pirmie latviešu laikraksti</p> <p>Latviešu valodas un tautas apzināšanās</p> <p>Kultūras attīstība 19. gadsimtā</p>		
3. Latviešu tautas atmoda	13	<p>Jaunlatvieši</p> <p>Kr. Valdemārs</p> <p>Kr. Barons</p> <p>Ā. un J. Alunāni</p> <p>A. Kronvalds</p> <p>“Pēterburgas Avīzes”</p> <p>Rūpniecības attīstība</p> <p>Latviešu zemnieku dalīšanās saimniekos un kalpos</p> <p>Zemnieku un kalpu cīņa par</p>	<p>Jaunlatvieši, dzejnieks, rakstnieks, komponists, mākslinieks, arhitekts, rusifikācija, marksisms.</p>	<p>Pazīst tēmā minētos jēdzienus, svarīgākos notikumus Latvijā 18.–19. gadsimtā.</p> <p>Nosauc vienu vai vairākas 19. gadsimta Latvijas ievērojamākās personas un pastāsta par viņu veikumu.</p> <p>Saprot, ka visos laikos pastāv viedokļu, ideju un apstākļu daudzveidība.</p>

Tēma	Stundu skaits	Temats	Jēdzieni	Vēlamais rezultāts, praktiskā darbība
		savām tiesībām Rīgas dumpis Pārkrievošana Latviešu kultūras attīstība 19. gadsimtā Jaunā strāvā		
4. 1905.–1907. gada revolūcija	5	Revolūcija Revolūcijas cēloņi Revolūcijas norise Revolūcijas sakāve Soda vienības Revolūcijas nozīme	Mītiņš, streiks, revolūcija, revolucionārs, karastāvoklis, soda ekspeģīcijas.	Pazīst tēmā minētos jēdzienus. Ar pedagoga palīdzību stāsta par 1905.–1907. gada revolūcijas cēloņiem. Pastāsta par 1905.–1907. gada revolūcijas galvenajiem notikumiem, sakāves iemesliem un nozīmi.
5. Pirmais pasaules karš (1914–1918)	13	Pirmais pasaules karš Kara cēloņi. Kara sākums Kara posts. Bēģļi Latvija vācu varā Latviešu strēlnieku bataljonu izveidošana Ziemassvētku kaujas 1916. gada kaujas Nāves salas aizstāvēšana Latvija pēc 1917. gada. Februāra	Okupācija, bataljons, pulks, zemessargi, baltgvardi, lielinieki, padomju vara.	Ar pedagoga palīdzību pastāsta par Pirmā pasaules kara cēloņiem. Ir priekšstats par nozīmīgākajiem notikumiem Latvijas teritorijā, latviešu strēlnieku bataljonu cīņu vietām. Veido īsu stāstījumu par atsevišķām spilgtām epizodēm un personībām, lietojot konspektu un mācību grāmatu. Zina, kas ir latviešu strēlnieki – lieliskais patriotisma un drosmes piemērs Dzimtenes neatkarības aizstāvēšanā.

Tēma	Stundu skaits	Temats	Jēdzieni	Vēlamais rezultāts, praktiskā darbība
		revolūcijas Latvija pēc 1917. gada. Oktobra revolūcijas Latvijas zeme vācu varā Kara beigas		
6. Latvijas Republikas proklamēšana, 1918. gada 18. novembra Brīvības cīņas	14	Latvijas Republikas proklamēšana Pagaidu valdības grūtības Padomju vara 1919. gadā Pagaidu valdība Liepājā Uzbrukums padomju varai. O. Kalpaks A. Niedras valdības izveidošana Cēsu kaujas Bermontiešu uzbrukums Lāčplēša diena, Lāčplēša ordenis Latvijas atbrīvošana Brīvības cīņu noslēgums Miera līgums ar Padomju Krieviju	Republika, partijas, pilsoņu karš.	Zina svarīgākos Latvijas Republikas dibināšanas iemeslus. Nosauc vienu vai vairākas Latvijas šī laika ievērojamākās personas un viņu veikumu.

8. klase

Tēma	Stundu skaits	Temats	Jēdzieni	Vēlamais rezultāts, praktiskā darbība
1. Latvijas Republika (1920–1940)	13	Valsts iekārta Latvijas Republikas simbolika Likums par laukiem Politiskā dzīve. Valsts prezidenti 1934. gada 15. maija apvērsums K. Ulmaņa autoritārais režīms Lauksaimniecība Rūpniecība Saimnieciskā krīze Latvijas Republikas ārpolitika Kultūra Izglītība	Saeima, deputāts, prezidents, ministrs, Konstitūcija, Satversme, skauti, gaidas, mazpulki, autoritārisms, apvērsums, aizsargi.	Zina pirmos Latvijas Republikas prezidentus, agrārās reformas būtību, lielākos uzņēmumus Latvijā 20. gadsimta 20.–30. gados. Ir pamatzināšanas par 1934. gada 15. maija apvērsuma galvenajiem notikumiem un svarīgākajiem vēsturiskajiem faktiem autoritārisma laikā. Ar pedagoga palīdzību analizē notikušās pārmaiņas Latvijā, vēsturisko personu sasniegumus un neveiksmes.
2. Otrais pasaules karš (1939–1945)	19	Hitlera vara Vācijā Holokausts Staļina režīms Padomju Krievijā Molotova–Rībentropa pakts Kara sākums. Karadarbība 1939.–1941. gadā Latvijas okupācija	Diktators, fašisms, represijas, deportācija, leģions, divīzija, holokausts, geto, koncentrācijas nometnes.	Pazīst tēmā minētos jēdzienus. Zina galvenos vēstures notikumus 1939.–1945. gadā. Saprot, kas ir izsūtījums un tā sekas mūsdienās. Ar pedagoga palīdzību analizē šī perioda vēsturiskos notikumus. Saprot, ka ir dažādi un atšķirīgi vēstures notikumu skaidrojumi.

Tēma	Stundu skaits	Temats	Jēdzieni	Vēlamais rezultāts, praktiskā darbība
		Pārkārtojumi valdībā, saimniecībā un kultūrā “Baigas gads” Cilvēku izvešana 1941. gadā Vācijas un PSRS karš Kaujas Latvijā Vācu okupācijas režīms Holokausts Latvijā Latvieši vācu armijā Latvieši PSRS armijā “Sarkanie partizāni” Pretestība nacistu režīmam “Kurzemes katls” Otrā pasaules kara sekas Latvijā un pasaulē		
3. Latvija pēc Otrā pasaules kara. Dzīve LPSR	22	Pasaules valstu sadalījums pēc Otrā pasaules kara Austrumu un Rietumu valstu bloki “Aukstais karš” PSRS un LPSR Otrā pasaules kara sekas Latvijā Partizānu karš (1944–1956)	“Aukstais karš”, emigrācija, kolhozs, migrācija, kongress, cenzūra, vandālisms.	Pazīst tēmā minētos jēdzienus. Ir elementāras zināšanas par Latvijas vēstures notikumiem pēc Otrā pasaules kara. Ar pedagoga palīdzību salīdzina divus notikumus vai valsts pārvaldes formas. Saprot, ka katra vecākās paaudzes cilvēka dzīvesstāsts ir vēstures avots. Formulē savu vērtējošo attieksmi pret atsevišķiem faktiem,

Tēma	Stundu skaits	Temats	Jēdzieni	Vēlamais rezultāts, praktiskā darbība
		Kolhozu dibināšana Izsūtīšana 1949. gadā Dzīve izsūtījuma nometnēs Dzīve trimdā Padomju vara Latvijā. Komunistiskā partija Armija. Čeka. Milicija Rūpniecība un jaunsaimniecība Labklājība, sadzīve Izglītība un kultūra Dzīve Staļina varā Dzīve Hruščova valdīšanas laikā L. Brežņevs un stagnācija Pretošanās padomju varai M. Gorbačovs un viņa politika		notikumiem.
4. Jauna Tautas atmoda	5	Pārmaiņu sākums Baltijā Dziesmotā revolūcija PSRS sabrukums Neatkarības deklarācijas pieņemšana Barikāžu laiks	Pārbūve, inteliģence, rehabilitācija, deklarācija, barikādes.	Ar palīdzību veido īsu stāstījumu, pamatojoties uz foto un video materiāliem. Salīdzina divu posmu galvenos notikumus pēc sastādīta plāna.

Tēma	Stundu skaits	Temats	Jēdzieni	Vēlamais rezultāts, praktiskā darbība
5. Latvijas Republikas neatkarības atjaunošana 1991. gadā 21. augustā. Dzīve Latvijas Republikā pēc neatkarības atjaunošanas	11	Latvijas Republikas neatkarības atjaunošana Politiskā attīstība. Valsts prezidenti V. Vīķe-Freiberga Ekonomiskā attīstība Ārpolitika Starptautiskās organizācijas – NATO, Eiropas Savienība Latvijas Republikas attīstība līdz mūsdienām Globālās problēmas	NATO, Eiropas Savienība.	Ir elementāras zināšanas par svarīgākajiem Latvijas vēstures posmiem. Parāda un atzīmē kartē Eiropas Savienības valstis.

Mācību sasniegumu vērtēšanas formas un metodiskie paņēmieni

Mācību sasniegumu vērtēšanas kārtību speciālās izglītības programmās nosaka Ministru kabineta 2006. gada 20. jūnija noteikumi Nr. 492 “Mācību sasniegumu vērtēšanas kārtība speciālās izglītības programmās”. Izglītojamo ar garīgās attīstības traucējumiem mācību sasniegumus vērtē, ņemot vērā viņu attīstības līmeni, spējas un veselības problēmas.

Izglītojamā mācību sasniegumus vērtē daudzpusīgi un objektīvi, lai īstenotu šādus principus:

- prasību atklātības un skaidrības princips – prasības tiek formulētas atklāti, skaidri un saprotami atbilstoši izglītojamā attīstības līmenim;
- pozitīvo sasniegumu summēšanas princips – izglītojamā mācību sasniegumi tiek vērtēti, summējot pozitīvos sasniegumus iegaumēšanas un izpratnes, zināšanu praktiskās lietošanas un radošās darbības līmenī;
- vērtējuma atbilstības princips – izglītojamā zināšanu, prasmju un iemaņu vērtēšana notiek atbilstoši izglītojamā attīstības līmenim. Vērtējot tiek ņemts vērā Valsts Pedagoģiski medicīniskās komisijas noteiktais izglītojamā attīstības traucējumu veids, viņa spējas un veselības stāvoklis, attieksme pret mācību darbu;
- vērtējuma noteikšanai izmantoto pārbaudes veidu dažādības princips – mācību sasniegumu vērtēšanā izmanto rakstiskas, mutiskas un kombinētas pārbaudes, individuālo un grupas sasniegumu vērtēšanu un dažādus pārbaudes darbus;
- vērtēšanas regularitātes princips – mācību sasniegumi tiek vērtēti regulāri, lai pārliecinātos par izglītojamā iegūtajām zināšanām, prasmēm, iemaņām un mācību sasniegumu attīstības dinamiku.

Ievadvērtēšana (diagnosticējošā vērtēšana) notiek pirms temata vai mācību kursa sākuma. Tā sniedz informāciju par izglītojamo sagatavotības līmeni. Ievadvērtēšana konstatē izglītojamo zināšanas pirms mācību procesa, jaunas tēmas apguves uzsākšanas. Svarīgi, lai ievadvērtēšana motivētu izglītojamos darbam, saskaņotu izglītojamo un pedagoga sadarbības formas, precizētu mācību mērķus un uzdevumus.

Ievadvērtēšanā var izmantot dažādus metodiskos paņēmienus – sarunu, jautājumus un atbildes, darbu ar vēstures literatūru un vēstures avotiem, darbu ar vēstures kartēm, praktisko darbu.

Kārtējā vērtēšana (formatīvā vērtēšana) notiek mācību procesa laikā. Tās uzdevums ir informēt par mācību procesa norisi, konstatēt izglītojamo sasniegumus, lai tos uzlabotu, novērtēt izmantoto metožu atbilstību.

Kārtējā vērtēšanā izmantojami daudzveidīgi metodiskie paņēmieni – jautājumi un atbildes, praktiskie darbi, vingrināšanās, darbs ar uzziņu literatūru, demonstrējumi, uzdevumu risināšana.

Nobeiguma vērtēšana (summatīvā vērtēšana) notiek mācību tēmas beigās. Tā nosaka, kā īstenotas mācību priekšmeta programmas prasības, konstatē izglītojamo zināšanu un prasmju apguves līmeni. Iespējamie metodiskie paņēmieni – pārbaudes darbs, praktiskais darbs.

Mācību satura apguvei izmantojamo mācību līdzekļu un metožu uzskaitījums

Iesakām izmantot Izglītības satura un eksaminācijas centra izdevumā “Ieteicamā mācību literatūra vispārējās izglītības iestādēm”, sākot ar 2004. gadu, iekļautās mācību grāmatas un mācību līdzekļus.

Mācību līdzekļi

1. Mācību literatūra

1.1. Ieteicamās mācību grāmatas (sk. IZM ISEC izdotos ieteicamās mācību literatūras sarakstus).

1.2. Uzziņu literatūra: vārdnīcas, enciklopēdijas, antoloģijas, likumu, normatīvo aktu vai citu dokumentu krājumi, standarti, statistiskie pārskati u.tml. izdevumi.

1.3. Periodiskie izdevumi.

1.4. Interneta resursi.

2. Uzskates un tehniskie līdzekļi, iekārtas

2.1. Uzskates līdzekļi: tabulas, plakāti, mākslas darbu reprodukcijas, attēli, kartes u. tml.

2.2. Tehniskie līdzekļi un iekārtas: audiovizuālie mācību līdzekļi, magnētiskā tāfele, interaktīvā tāfele, dators, projektor, televizors, kodoskops, u. tml.

Mācību metodes

Lai apgūtu programmā plānoto mācību saturu un sasniegtu paredzamos rezultātus, ir nepieciešams izmantot izglītojamo spējām, attīstības līmenim un veselības stāvoklim atbilstošas mācību metodes.

Metode	Skaidrojums	Piemērs
Atstāstījums	Izmantojami teksti ar skaidru sižeta līniju. Izglītojamajiem jāuztver tekstā paustā pamatdoma, notikumu secība. Atstāstījumā katrs izglītojamais brīvi lieto savu vārdu krājumu.	Teikas par Rīgas pilsētas izveidošanu.
Darbs ar tekstu	Pedagogs piedāvā tekstus lasīšanai atbilstoši izglītojamo lasīšanas tehnikas apguves un teksta izpratnes līmenim. Izglītojamie iepazīstas ar tekstu un veic doto mācību uzdevumu.	Sniedz mutiskas vai rakstiskas atbildes uz jautājumiem par tekstu. Teksta ilustrēšana.
Demonstrēšana	Pedagogs vai izglītojamais rāda pārējiem izglītojamajiem demonstrējumu un stāsta par to.	Rāda kartē Latvijas novadus, robežas, kaimiņvalstis. Rāda plakātos arheoloģiskos atradumus, stāsta par tiem. Videofilmu un DVD skatīšanās.
Jautājumi	Jautājumi tiek uzdoti mutvārdos vai rakstiski.	Atbild uz jautājumiem par pazīstamākajiem senlatviešu valdniekiem: "Nosauciet senlatviešu valdnieku vārdus! Kur viņi dzīvoja un valdīja?"
Lomu spēle	Tiek piedāvāts reālas situācijas apraksts. Izglītojamais risina šo situāciju, uzņemoties situācijai atbilstošus pienākumus.	Senlatviešu tirgotāju saruna ar ciemiņiem no Eiropas valstīm.
Salīdzināšana	Pedagogs rakstiski vai mutiski piedāvā izglītojamajiem salīdzināt divus vēsturiskus posmus vai konkrētos notikumus dažādos laika posmos.	Ozglītojamais analīze un salīdzina pārmaiņas Livonijas iedzīvotāju dzīvē 13. gadsimtā un periodu pirms krusta kariem Latvijas teritorijā.
Vingrināšanās	Vairākkārtīgi izpilda vienvēidīgas darbības.	Vēsturisko vietu meklēšana kartē, darbs kontūrkartē.